

"שמעו ותחי נפשכם"

העורך: הרב יצחק עידו וובר ארליך שליט"א

מתורתו של הגאון הצדיק רבי משה וובר זיע"א

גליון מס' 1277

ראה - מברכין החודש - כ"ה אב תשפ"ו - נא לא לעיין בעלון בשעת התפילה ובקריאת התורה

הוראה למעשה

האדם צריך להיזהר שלא להלעיט את גופו במעדנים וכמו שכתבו בתוספות במסכת כתובות דף ק"ד ע"א בשם המדרש: "עד שאדם מתפלל שיכנסו דברי תורה לתוך גופו, יתפלל שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו".

על יסוד דברי תוספות, ניתן להבין את מה שאמר דוד המלך ע"ה: "ותורתך בתוך מעי", כי לכאורה היה צריך לומר "ותורתך בתוך לבי" וכמו שכתוב: "פתח לבי בתורתך", מה הוא איפוא הקשר לבני מעיים עם התורה.

ואולם לפי הדברים הנ"ל מובן, שכניסת דברי התורה לגופו של האדם תלויה באם הוא אוכל לשם שמים או לשם תאוה. ואם האכילה היא לשם שמים, אז אפילו הוא אוכל בשרא שמינא דתורה ושונה יין מבושם להרחיב דעתו לה' ולתורתו, או בשביל לקיים מצות עונג שבת ויו"ט, נתברר חיות הבשר והיין, ועולה לה' כעולה וכקרבן. אך מי שהוא כזולל בשר וסובאי יין למלאת תאוות גופו ונפשו הבהמית,

יורד חיות הבשר והיין ברע גמור עד אשר ישוב האדם וכו', ולכן צריך הגוף לחיבוט הקבר לנקותו ולעפרו מטומאתו שקיבל בהנאת עולם הזה ותענוגיו, אלא א"כ מי שלא נהנה מעוה"ז כל ימיו כרבינו הקדוש. (תניא קדישא פרק ח' ט')

המקור בפרשה: שמור ושמעת (דברים יב, כח). פרש"י. שמור זו משנה, שאדם צריך לשמרם בבטן שלא ישכח, כענין משלי כי נעים כי תשמרם בבטן. שמירת התורה תלוי בשמירת הבטן וז"ל אור החיים הקדוש (ויקרא י"ח ב') שמעתי בשם הרב הקדוש מהר"י לוריא זצוק"ל כי לפעמים יתהפך האדם וישתנה מרע לטוב בטבעו ובמזגו ולא ידע מאיזה סיבה והוא עצמו יתמה איך נהפך בדעתו ואמר כי זה יסובב לצד שלפעמים יאכל אדם מאכל וכו' והוא אומרם לעשות רצונך אלקי חפצתי וזה היה לו להיות ותורתך בתוך מעי.

הוראה למעשה

האדם צריך לדעת שכשהוא נותן צדקה לא משלו הוא נותן אלא ממתנת ידו הרחבה של הקב"ה.

המקור בפרשה: הוא מהפסוק "איש כ-מתנת ידו כ-ברכת ה' אלהיך אשר נתן לך" (דברים טז, יז). צריך להבין מדוע נכתבו אלו הכפ"ן בפסוק הזה. וההסבר הוא, שאל יחשוב האדם כשהוא מפרז ונותן צדקה, שהוא נותן ממתנת ידו ממש, כי אם משל הקב"ה הוא שהזמין לו ממון זה, וכמו שאמר דוד המלך עליו השלום: "כי ממך הכל ומידך נתנו לך". וזהו הפירוש - כ-מתנת ידו ולא מתנת ידו ממש. והפסוק "כברכת ה' אלקיך"

בא לומר ולהזהיר גם כן להיפך, היינו שאל תחשוב שברכת ה' אלהיך היא כפשוטה - נותן ומשפיע. זה אינו, כי אין הקב"ה נותן ברכה אלא למי שמתעורר מלמטה, וברכת ה' אלקיך באה מברכת האדם, וכמו שכתוב: "פתוח תפתח" היינו, אם אתה למטה תפתח ידך לעניים, אז הקב"ה פותח גם כן. וכן "נתן תתן". וזהו "כ-ברכת ה'" ולא ברכת ה', כי ברכת ה' באה מברכתך. ודברים אלו ישים האדם אל לבו כשמפרז ונותן, שאינו נותן את שלו, רק שהפקד בידו מהקב"ה. ויחשוב גם כן שלא יושפע מלמעלה עד שיתעורר מלמטה, על כן צריך להתעורר במצוה זו.

נקי הדעת שברו שלום

אומן, ראש השנה והכנסת אורחים

בחריצות ובהתמדה תוך כדי שהוא מכריז: "כל מי שרוצה לממן אורח אחד, יתרום כך וכך כסף". יש לציין שבנוסף לאכילה ולשתיה ש-ר' אליעזר מספק לאורחיו כשחיוך רב נסוך על שפתיו, הוא גם משמיע להם בשעת הסעודה חידושי תורה מלהיבים וסיפורי צדיקים מחזקים לעבודת ה' יתברך. בכך הוא גורם להם שלא רק שיצאו מבית התמחוי שלו שבעים מגשמיות אלא אף רוויים מרוחניות.

וכיצד כל זה מתקשר לראש השנה ולאומן? ובכן, למרות התמסרותו המדהימה למפעל האהבת ישראל שלו במשך 365 ימים בשנה, ר' אליעזר מעולם לא נעדר אפילו ראש השנה אחד מאומן. זכיתי להיות שכנו יותר משלושים שנה ולמרות זאת, אני מתפעל ומשתאה כל פעם מחדש כשאני רואה את המרץ, השמחה והלהיטות של ר' אליעזר למצווה יקרה זו של "הכנסת אורחים" מכל החוגים ומכל הסוגים.

התנהלותו זו מזכירה לי תמיד את הכנסת האורחים המופלאה שזכיתי לראות במו עיני, ושהתקיימה במשך עשרות בשנים בבית שהיה ממוקם מטרים ספורים מבית התמחוי של ר' אליעזר: ביתו הצנוע של מורי ורבי הגה"צ רבי משה ובר זיע"א ואשתו הרבנית הצדקנית מרת מרים ז"ל שאירחו במאור פנים נדיר כל דכפין במשך כל השבוע ובמהלך כל השנה. **אשריו של ר' אליעזר בזה ובבא.**

הרה"ח ר' אליעזר הרשלר שליט"א בשכונת מגוריו בבתי אונגריין שבירושלים

מידי שנה בשנה שתי סוכות ענקיות עבור האורחים שפוקדים את בית התמחוי שלו. הסוכה האחת מיועדת לאכילה והשניה לשינה. בדרך זו, כל יהודי "הומלס" (או שסתם אין לו סוכה), יכול לקיים אצל ר' אליעזר את המצווה של "תדורו בסוכות" - באופן המושלם ביותר. וכאן המקום לשאול: "מהיכן הירק הזה חי"? היינו כיצד ר' אליעזר מממן פעילות מבורכת זו? ובכן, ר' אליעזר מדדה את רגליו בכל קצוות תבל על מנת להשיג משאבים לקיום מיום מדהים זה. הוא הולך מבית כנסת אחד לבית מדרש אחר

המשפט הבא בודאי יעורר תמיהה ויריס גבה אצל רבים מכס: תמיד היה נדמה לי שראש השנה מבחינה מסוימת מזוהה במיוחד עם חסידי ברסלב.

רגע אחד! חכו דקה! לפני שאתם מתקוממים ומסתייגים, תנו לי להסביר את כוונתי: ובכן, בודאי שלא נעלמה ממני העובדה שראש השנה שייך לכל עם ישראל שהרי כולנו עוברים לפניו ית' ביום הקדוש הזה כבני מרון ובשל כך אנו חרדים מחד גיסא מאימת הדין ומאידך גיסא שמחים (בבחינת "גילו ברעדה") על כך שאנו ממליכים מחדש את אבינו מלכנו על עולמו. ואולם ה"ברסלבים" חיים את ראש השנה כל השנה ואחת הראיות לכך היא העובדה שהפזמון "אומן, אומן - ראש השנה" מתפזם בפינם לא רק בראש השנה אלא גם בסוכות, שמחת תורה, חנוכה, פורים, פסח, בשבועות ובסתם ימים של חול. אחד מאותם חסידי ברסלב הנלהבים והפעלתנים בירושלים עיה"ק הוא הרה"ח ר' אליעזר הרשלר שליט"א.

ר' אליעזר עוסק במשך כל השנה במפעל חסד של הכנסת אורחים. לפני כשני עשורים לערך הוא הקים את "בית התמחוי" שלו אשר בו מתארחים עשרות יהודים בשבתות ובחגים. גולת הכותרת של מפעל חסד אדיר זה משתקף ומתגלה בחג הסוכות. עוד בתחילת חודש אלול, ר' אליעזר מקים במו ידיו

הציבור מתבקש להתפלל לרפואתו השלמה של האברך החשוב הרב יוסף מאיר בן שרה שיחי' לרפואה שלמה בתוך שאר חולי עמו ישראל

פרש רש"י: "שמור זו משנה, שאתה צריך לשומרם בבטנך שלא תשכח, כענין שנאמר (משלי כב, יח) כי נעים כי תשמרם בבטנך", עד כאן לשונו.

דיק הלשון שמירת התורה בבטן, אפשר לפרש על דרך דאיתא במדרש (הובא בתוספות כתובות קד, א) וזה לשונם: "עד שאדם מתפלל שיכנס תורה לתוך גופו, יתפלל שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו", עד כאן לשונם. שאם יתענג במעדנים החומריים, יפעל עליו התגשמות, ולא יתענג בלמוד התורה.

וזוהו "כי תשמרם בבטנך", כי שמירת התורה
תלוי בזה, כנ"ל.

ובזה אפשר גם לפרש מה שנאמר (תהלים מ, ט) ותורתך בתוך מעי, שלימוד התורה תלוי במה שמכניס אדם בתוך מעיו.

טעם שנהגו להתפלל בעת נתינת צדקה "אלקא דמאיר ענני".

איתא במסכת בבא בתרא (י, א): "שאל טורנוסורפוס הרשע את רבי עקיבא, אם אלקיכם אוהב עניים מפני מה אינו מפרנסם, אמשול לך משל למה הדבר דומה, למלך בשר ודם שכעס על עבדו וחבשו בבית האסורין וצווה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו, והלך אדם אחד והאכילו והשקהו, כששמע המלך לא כועס עליו? אמר לו רבי עקיבא אמשול לך משל למה הדבר דומה, למלך בשר ודם שכעס על בנו וחבשו בבית האסורין וצווה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו, והלך אדם אחד והאכילו והשקהו, כששמע המלך לא דורון משגר לו? עד כאן.

ועיין במהרש"א שם: "שהמין סבר שמצות צדקה הוא רק כשישראל על אדמתו, אבל כשישראל במאסר הגלות נמשלו לעבד החבוש בבית האסורים. ועל זה השיב לו רבי עקיבא, דאף על פי שכעס עליהם נמשלו לבנים". עד כאן לשונו.

והנה במסכת קדושין (לו, א) מובא מאמרו של רבי מאיר שאמר כך בפירושו: "בנים אתם לה' אלכיהם, רבי מאיר אומר, בין בזמן שאתם נוהגים מנהג בנים, ובין בזמן שאין אתם נוהגין מנהג בנים, אתם קרוים בנים."

ולזה אנו מתפללים "אלקא דמאיר ענני" בפרט לפני נתינת צדקה, להמליץ בזה כי תמיד אנו נקראים בנים, ואם כן הצדקה לא זו בלבד

שמותרת לנו אלא אף חובה וזכות הגורמת נחת רוח לפני הקדוש ברוך הוא.

"תניא: 'בנים אתם ל-ה' אלקים', בזמן שאתם
 נוהגים מנהג בנים אתם קרויים 'בנים', אין
 אתם נוהגים מנהג בנים – אין אתם קרויים
 'בנים', דברי ר' יהודה. רבי מאיר אומר: בין כך
 ובין כך אתם קרויים 'בנים', שנאמר: 'בנים
 סכלים המה', ואומר: 'בנים לא אמון בס'.

א. כיצד יתרח ר' יהודה את הפסוקים שרבי מאיר מביא בתור ראיה לשיטתו. **ב.** אם נאמר שישיראל נקראים "בנים למקום" רק בשעה שעושים רצונו של מקום, כיצד איפוא מותר ליתן להם צדקה באותה השעה? הרי אם המדובר בדור שאינו כשר, אסור לכאורה ליתן לו צדקה, וכפי שטען טרנוסרופוס הרשע לפני רבי עקיבא (במס' בבא בתרא דף ק"ע"א): "אם אלקיכם אוהב עניים הוא, מפני מה אינו מפרנסם. אמר לו (רבי עקיבא): "כדי שניצולו אנו בהם מדינה של גיהנום. אמר לו: אדרבה, זו שמחייבתם לגיהנום. אמשול לך משל למה הדבר דומה: למלך בשר ודם שכעס על עבדו וחבשו בבית האסורים וצוהו עליו שלא להאכילו ולא להשקותו, והלך אדם אחד והאכילו והשקהו. שמע המלך, לא כועס עליו? ואתם קרוים "עבדים" שנאמר: "כי לי בני ישראל עבדים".

אמר לו ר' עקיבא: אמשול לך משל למה הדבר דומה: למלך בשר ודם שכעס על בנו וחבשו בבית האסורים וציוה עליו שלא להאכילו ולא להשקותו, והלך אחד והאכילו והשקהו. כששמע המלך, לא דורון משגר לו? ואנן (ואנו) קרויים "בנים", דכתיב: "בנים אתם לה' אלקיכם". אמר לו: אתם קרויים "בנים" וקרויים "עבדים". בזמן שאתם עושים רצונו של מקום, אתם קרויים "בנים" ובזמן שאין אתם עושים רצונו של מקום, אתם קרויים "עבדים". ועכשיו אין אתם עושים רצונו של מקום. אמר לו: הרי הוא אומר – "הלא פרוס לרעב לחמך ועניים מרודים תביא בית, אימתי עניים מרודים תביא בית, האידינא (עכשיו) בזמן הגלות) וקאמר (ונאמר על זמן הגלות הזה) "הלא פרוס לרעב לחמך". המהרש"א מסביר ומפרש שטרנוסרופוס סבר שמצות צדקה היא רק בשעה שישראל על אדמתם, אבל כשישראל במאסר הגלות – הם נמשלים לעבד החבוש בבית האסורים שאסור אז לתת לו צדקה. ועל כך השיב לו רבי עקיבא שאף על פי שישראל

לעילוי נשמת האשה החשובה מרת שרה גולדה קופמן ז"ל בת הרה"ג רבי אלימלך וובר ז"ל
לעילוי נשמת הרבנית הצדקנית שהייתה מפורסמת במעשי חסדיה הכבירים – מרת יהודית

בגלות, בכל אופן הם עדיין נמשלו לבנים, וכמו שנאמר: "בנים משחיתים", כלומר אף בזמן שהם משחיתים מעשיהם, נקראים בנים ל-ה' וכמו שגם כתוב: "עניים מרודים תביא בית"

על יסוד דברי הגמרא הנ"ל, מתחזקות איפוא שתי השאלות המבואות לעיל (כיצד מתרץ ר' יהודה את כל הפסוקים שהביא רבי מאיר, ואיך מותר ליתן צדקה לעם ישראל בזמן שאינם עושים רצונו של מקום).

בכדי לתת את שתי השאלות הללו, חייבים לומר שגם רבי יהודה סובר שישראל נקראים תמיד – בכל מצב שבו הם נמצאים – בנים למקום. אלא שמחלוקתו עם רבי מאיר היא בנוגע לפירושם של הפסוקים המובאים לעיל ("בנים סכלים המה", "בנים לא אמן במ"): רבי יהודה סובר שפסוקים אלה אשר מדברים אודות עם ישראל בזמן שאינם עושים רצונו של מקום, באים לומר שהם נקראים באותה העת "בנים" עם שם לווי, כלומר "בנים" אף על פי שהם משחיתים, "בנים" אף על פי שלא אמן במ. ואילו רבי מאיר סובר שעם ישראל נקראים תמיד – בכל מצב בו הם נמצאים – "בנים" ללא שם לווי, ולשיתו צריך לשים פסיק לאחר המילה "בנים" המוזכרת בפסוקים אלה ("בנים, משחיתים. בנים, לא אמן במ).

ניתן לומר שזהו הטעם למנהג ישראל לומר בשעה שנותנים צדקה "אלקא דמאיר ענני" כי כאמור השיטתו של רבי מאיר, עם ישראל ונקראים תמיד "בנים" למקום ללא שם לווי.

הגה"צ המשפיע
רבי משה ובר זיע"א

הגה"צ המשפיע רבי משה ובר זיע"א, הוא הגיע אל אבי והתחנן לפניו שלא יעשה צעד זה. "אז מהיכן אתפרנס" שאל אבי את המשפיע. השיב רבי משה: "אני יפרנס אותך ואת משפחתך". ואכן, הלא יאומן התרחש: במשך חמש שנים, הגה"צ רבי משה ובר זיע"א הזרים לאבי כסף שקובץ על ידו מנדיבי עם מבלי שאיש ידע מכך.

”כולו שעטנז“...

למחירים והשתווה עמו מיד במחיר. היהודי הודה לו עליהם. אצילותו של האיש עוררה אצל רבי ניסן סקרנות: ”מהיכן אתה רבי יהודי?“ שואלו רבי ניסן, ”יהודי מיפו“ – נענה הזר.

הקונה יצא, רבי ניסן מחשב ומוצא שבמכירת המגפיים כבר השתכר כדי מחייתו ולפרנסת ביתו לאותו יום. הוא קם ממקומו, סוגר את החנות ואין שוב לבית המדרש. הוא שומע שוב את קולם של האדמו”ר רבי דוד’ל ורבי מאניש” שאומרים: ”אפילו עשר מצעות זו על גב זו וכלאים תחתיהם – אסור...“ הכלאים אין להם שיעור...“ ”אפילו חוט כל שהוא...“ ”מה קרה לך? תמה רבי ניסן על עצמו, הלא זה שנים ששומע אני את שיעוריו של רבי דוד’ל בלילה, ומשום מה הדברים האלה מכרסמים בלבי שוב? הוא מתאמץ לעיין בספר, אך שוב משוטט הוא ברעיונותיו, ולגוד עיניו הוא רואה את רבי דוד’ל יוצא מן המקוה עם עלות השחר ומספר לו בהתרגשות על חומר איסור כלאי בגדים, בו עסק הלילה. זה שנים שהוא, רבי ניסן, גר עמו בשכונתו, ואף פעם לא סיפר לו רבי דוד’ל דבר מה מסוגיית תלמודו.

נזכר רבי ניסן ב”עסקת המגפיים“ המרופדים צמר ואמר לעצמו ”מי יודע אם רפודי הצמר לא נתפרו בחוטי פשתן?!!“ ”אוי!“ ”אוי!“ – גנח רבי ניסן ”בוודאי לזה נתכוון רבי דוד’ל, הוא ראה הכל ברוח קדשו...“ הוא סגר את הספר, התפלל מנחה במהירות, העמיס את שק המגפיים על כתפו ועלה לרבי חיים זינגר. המומחה לבדיקת שעטנז, הכרעתו של רבי חיים על אתר אחת היא – ”כולו שעטנז!“

רבי ניסן המזועזע תפס את שק המגפיים וללא אומר ודברים יצא מביתו של רבי חיים לעבר ביתו של הרב מברסק. כששקע על כתפיו הוא סיפר לפניו כיצד נכשל במכירת מגפיים מרופדים משעטנז ליהודי מיפו ועבר על ”לפני עורר לא תתן מכשול“. רבי ניסן סיפר לרב שהוא החליט לנסוע למחרת בבוקר עם עלות השחר ליפו כדי לחפש אחרי אותו היהודי. תגובתו של הרב מברסק הפתיעה אותו: ”בסייעתא דשמיא יהיה בסדר“ הפטיר ולא יסף.

ביום שני לפנות ערב הגיע רבי ניסן ליפו. שלשה ימים כבר עברו – ועדיין לא נראה שום סימן לאיתורו של קונה המגפיים. צערו של רבי ניסן גבר מיום ליום, ואילו רבי נפתלי הירץ הלוי רב הייז מרגיעו בברכתו של הרב מברסק – שהוא עוד יצליח לבסוף לאתר את אותו היהודי. ביום החמישי אחרי תפילת שחרית הופיע שמש בית דינו של הרב ומסר: ”מכיון שהוקבע היום לסדר חליצה עבור יהודי, שבא מחו”ל ובחצר בית הדין מבצעים שיפוצים שונים, אבקש מהרב כי יאפשר לסדר את החליצה בביתו“. רבי נפתלי הסכים.

כשעתיים לאחר מכן התקיימה החליצה בבית הרב, וגם רבי ניסן היה בין הנוכחים. כיון שהקהל התחיל להתפזר, הבחין רבי ניסן באיש המוכר לו; כהרף עין ניגש אליו ושאלו: ”האם לא ביקר כבודו השבוע בירושלים?“ ”כן!“ – אישר האיש.

”האם אינך הסנדלר מהעיר העתיקה? שאל האיש. רבי ניסן פורץ שוב בבכי, אך הפעם מתוך שמחה. רבי נפתלי, ששמוע את השיחה הקצרה, התחיל בוכה אף הוא מהעובדה שברכתו של רבם הגאון מברסק התקיימה במלואה...

למחרת לפנות ערב הגיע רבי ניסן לירושלים ובידו המגפיים. הוא חזר לתורתו, למלאכתו ולתפילותיו. אכן לא לשוא הפקידו גדולי ירושלים בידיו את חינוכם של נערים טועים.

ימיו לקום באותה השעה לעריכת ”תיקון חצות“ ולקונן שעה ארוכה על חורבן בית המקדש ועל גלות השכינה. לאחר מכן היה נוהג לקרוא את ספר התהלים כולו עם המעמדות עד לזמן תפילת ה”ותיקין“.

בדממת הליל שבעיר הקודש היו רבי דוד’ל ורבי מאניש שומעים היטב את קולו המתנגע של רבי ניסן לשכינה הקדושה, ולא פעם היו עיניהם זולגות דמעות מתוך התרגשות. גם רבי ניסן כמותם היה שומע בבירור את סוגית תלמודם, ולפעמים היה לוקח גמרא ומשתתף בשיעורם.

לילה אחד היה רבי ניסן יושב על הקרקע, על ראשו אפר מקלה, והוא עוסק בתיקוניו והנה הוא שומע את החברותא שמעבר לקיר מתפללים בקול רם יותר מאי פעם. עסוקים הם עתה במסכת ביצה בסוגיה החמורה של כלאי בגדים – שעטנז. רבי ניסן, אשר רצה לדעת במה המדובר, קם ממקומו, לוקח את גמרתו הקטנה, והוא שומע מילה במילה:

”אמר רבי משום קהלה קדישא בירושלים: אפילו עשר מצעות זו על גבי זו וכלאים תחתיהם – אסור לישון עליהם.“

עתה הוא שומע גם את לשון הרמב”ם בהלכות כלאים, שרבי דוד’ל קורא: ”הכלאים אין להם שיעור אפילו חוט כל שהוא... הרואה כלאים של תורה על חבריו, אפילו היה מהלך בשוק, קופץ לו וקורעו עליו מיד, ואפילו היה רבו...“ (פ”ה, ה, ט).

תקופת שלהי תמוז היתה אז. ליל הקיץ הירושלמי עבר במהירות. השחר עלה, וה”חברותא“ – האדמו”ר רבי דוד’ל וחסידיו רבי מאניש צועדים בדרך למקוה כדי להתכונן בטהרה לתפילת שחרית בבית מדרש החסידים. רבי ניסן זרזו היה, ובשעה שהללו נכנסו לחצר המקוה, יצא הוא ממחר ורץ לתפילת ה”ותיקין“ במדרש המקובלים ”בית אל“. השכנים נפגשים. רבי דוד’ל מברך את רבי ניסן ב”צפרא טבא“, ושלא כדרכו הוא נעצר ומספר לרבי ניסן בהתפעלות על מה שלמד בלילה על חומר איסור שעטנז וחוזר לפניו על דברי הרמב”ם, שאפילו ראה את רבו בשוק לבוש שעטנז, קופץ עליו מיד וקורעו...

ה”שכנים“ ממשיכים איש איש בדרכו, אך, רבי יונה קורנבליט, שנמנה עם חסידיו של רבי דוד’ל ואשר ראה אותם משוחחים, תמה לעצמו: זו הפעם הראשונה, שהוא רואה את האדמו”ר שח לפני תפילת שחרית.

חמשה עשר זוגות מגפי עור מרופדים מבפנים בצמר לבן – סחורה שנקנתה בשוק דמשק

השעה קרובה לחצות היום. זה עתה סיים רבי ניסן את תפילתו ואת שיעוריו והתפנה לפתוח את חנותו. הוא עובר על רשימת לקוחותיו ומעדיף לתקן בתחילה את מנעליו של אחד מחכמי התורה בירושלים שהרי כבוד התורה עדיף, ואמנם הוא עוסק בתיקון מנעלים אלה בדחילו ורחימו ממש, כפי שלמד בתיקוני הזהרה בחצות הלילה.

והנה מופיע וכול ערבי ממכריו של רבי ניסן ומציע לו שק של מציאות בזיל הזול: חמשה עשר זוגות מגפי עור מרופדים מבפנים בצמר לבן – סחורה שנקנתה בשוק דמשק. רבי ניסן ראה את המציאה ו”קפץ עליה“. מגפיים כאלה, שניתן למוכרם גם בריוח קטן, יחממו היטב את רגליהם של יהודי ירושלים בחורף הקרוב! הרוכל הערבי קיבל את כספו ונסתלק לו. לא עברה שעה קלה וליד החנות מזדמן יהודי הדור צורה, זקנו יורד על מדותיו, ומבטו נפל על המגפיים שעמדו לתצוגה בפתח החנות. הוא שואל את רבי ניסן

י היה רבי ניסן סנדלר, זה אשר גדולי ירושלים סמכו ידיהם על חינוכו ועל יכולתו לעקור את השפעתו של חינוך חילוני?

פיגע, אופית הכעכים, אשר מזה כמה שנים נתאלמנה מבעלה, מופיעה באחד הימים אצל הגאון מברסק, רבי יהושע ליב דיסקין, כדי שיתפלל בעבור ילדה המצויין מיכל’ע שמזה כמה שבועות הוא רתוק למיטת חוליו. הגאון מברסק דאג לשמע הבשורה. אביו של מיכל’ע שנמנה עם בחירי תלמידיו, נפטר בדמי ימיו בהותירו אחריו אלמנה צעירה ובן יחיד שחיים בדחקות. הוא גם הכיר היטב את הנער החביב, אשר יצא לו שם בירושלים של אז. הגאון מברסק בעצמו כבר השתעשע עם הנער כמה פעמים בשאלות ותשובות. עתה הוא פוסע בהתרגשות בחדרו במהירות ולוחש בתפילה: ”רבש’ע! אנא ממך, תרתי לא תעביד! – עוני ומחלה בבית רצון אחד לא תעשה!“

עברו רגעים ספורים, והרב מברסק מצווה: ”לכי ותזכירי את ילדך לפני רבי ניסן סנדלר!“

פיגע עומדת ומצפה לתשובה, ועיניה דומעות. עברו רגעים ספורים, והרב מברסק מצווה: ”לכי ותזכירי את ילדך לפני רבי ניסן סנדלר!“

”וכי חושב הרב, שילדי באמת כל כך חולה, עד שכבר צריכים להזכירו לפני רבי ניסן סנדלר?“ שואלת פיגע בדאגה.

כזה היה הלך הרוח בירושלים בימים ההם. אמנם לא הרבה ידעו יהודי ירושלים על צדקתו של רבי ניסן, אשר על חנותו היה תלוי שלט קטן בכתובת סת”ם: ”מתקן נעלי גברים בלבד“, אך הרב מברסק עשהו לכתובת.

בלית ברירה הולכת פיגע מיד לחנותו של רבי ניסן, היא נכנסת לחצר המקומרת כוך לפניו מכון, אך עד מהרה היא נוכחת לדעת, כי החנות נעולה. היא שואלת אודותיו אולם כולם אינם יודעים דבר חוץ מהעובדה שכבר יומיים חנותו של הסנדלר נעולה. לקוחותיו של ר’ ניסן התפללו על מנהג זה, סוד ומסתורין אפפו את כל ישותו ומהלכיו, אלא שהפעם כבר שבוע ויותר שרבי ניסן איננו...

בירושלים שלטה אז מחלת קדחת נוראה, בתי הדין קראו את בני העיר לתפילה ולתשובה והעיר נצרכה במיוחד לתפילותיו של רבי ניסן והוא כאילו עלה השמימה.

גם מקורבו המובהק וחברו של רבי ניסן ללימודים בישיבת המקובלים ”בית-אל“, רבי שלמה ווקסלר, התחיל הפעם לדאוג לגורל חבריו. הוא החליט לשלוח את צביה אשתו אל רעייתו של רבי ניסן בכדי לברר, אך לא עלתה ממנה תשובה ברורה. היא רק אמרה שהוא יחזור אחרי כמה ימים לירושלים.

”רבי ניסן אינו בירושלים?“ תמה רבי שלמה, ”הרי מיום עלייתו לארץ הקודש עדיין לא יצא מירושלים אפילו לשעה קלה.“

להיכן באמת נעלם הפעם רבי ניסן לשבוע ויותר? ומפני מה עבר על גדרו לצאת הפעם מירושלים?

שנים רבות היה נוהג רבי דוד’ל ללמוד שיעור עיון בגמרא ופוסקים עם חבריו הגאון רבי מאניש שיינברג

דירתו של רבי ניסן היתה סמוכה לדירתו של הגאון הצדיק רבי דוד’ל בידרמן, ורק קיר דק של לבנים הפריד ביניהם. שנים רבות היה נוהג רבי דוד’ל ללמוד שיעור עיון בגמרא ופוסקים עם חבריו הגאון רבי מאניש שיינברג אחרי חצות הלילה, ואילו רבי ניסן נהג כל

לעילוי נשמת הבחור החשוב שמואל סגל ז”ל בן רחל שתחי’

מצוות ביקור חולים

צילום: משה שליפר

שאר חולי עמו ישראל.

יהי רצון שנזכה כולנו להתחזק במצווה הגדולה של ביקור חולים, להרבות באהבת ישראל ובחסד, ובזכות זאת נזכה כולנו לכתיבה וחתימה טובה, לשנה טובה ומתוקה, לבריאות, לפרנסה, לישועות ולבשורות טובות. שניכתב כולנו בספר החיים, ונזכה במהרה לגאולה השלמה בביאת משיח צדקנו, אמן.

אף פעם לא מאוחר

השבוע זכיתי להשתתף בחתונתו של שכן יקר, שזכה להקים את ביתו בגיל מבוגר יחסית - לאחר גיל שלושים. שמחתי בשמחתו מכל הלב. לראות יהודי שלאחר שנים ארוכות של ציפייה, תפילות ותקווה, זוכה סוף סוף למצוא את בת זוגו ולהקים בית נאמן בישראל - זו התרגשות גדולה שאין לתאר.

השמחה בחתונה הייתה מיוחדת במינה. כולם הרגישו שסוף סוף נסגר מעגל. שנים של המתנה, של ציפייה ושל תפילות - הגיעו אל סיומן בשעה טובה ומוצלחת. זו הייתה תזכורת חיה לכך שאין ייאוש בעולם כלל, ושישועת ה' יכולה להגיע בכל רגע.

ומכאן המסר לכל הרווקים והרווקות, ולכל מי שנמצא בתקופה של המתנה וקושי. נכון, כל יום שחולף עשוי להביא עמו צער, כאב ועוגמת נפש. אבל צריך לזכור תמיד: ישועת ה' כהרה עין. לפעמים דווקא ההמתנה הארוכה היא שמובילה אל הישועה הגדולה ביותר, אל הזיווג המדויק והנכון ביותר שהקב"ה הכין לאדם.

לכן אסור להתייאש ואסור להרים ידיים. צריך להמשיך להאמין, להמשיך להתפלל, להמשיך לבקש, וכמובן לעשות השתדלות בדרך הטבע. כאשר האדם עושה את שלו ובוטח בבורא עולם - בסופו של דבר הישועה מגיעה, בזמן המדויק שקבע הקב"ה.

אנו עומדים בפתחו של חודש אלול - חודש הרחמים והסליחות. אלו ימים קדושים ומסוגלים במיוחד, ימים שבהם שיערי שמים פתוחים לקבל

ולנו רוצים להיכנס לימים הנוראים הבאים עלינו לטובה, שיפתחו השבוע עם ראש חודש אלול, כשאנו עמוסים בזכויות ובמעשים טובים, כדי שנזכה ביום הדין לכתיבה וחתימה טובה.

אחת המצוות החשובות ביותר, שלצערנו רבים מזניחים אותה בשל טרדות החיים והעיסוקים הרבים, היא מצוות ביקור חולים.

שורשה של מצווה זו כבר בתורה הקדושה. חז"ל מספרים שהקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו בא לבקר את אברהם אבינו ביום השלישי למיתו, כשהיה חלש וכואב, ובכך לימד אותנו עד כמה גדולה וחשובה מצווה זו.

גם בגמרא (נדרים דף מ) מסופר על אחד מתלמידיו של רבי עקיבא שנפל למשכב. ימים רבים לא הגיע לבית המדרש, ואיש מתלמידי הישיבה לא טרח לבקרו. כשנועד הדבר לרבי עקיבא, הלך בעצמו לביתו. הוא מצא את תלמידו שוכב בחוליו, כשביתו מוזנח ואין מי שיטפל בו. רבי עקיבא סידר את הבית, דאג לכל צרכיו ועודד את רוחו. לאחר שהתאושש מעט, אמר התלמיד לרבו בהתרגשות: "רבי, החייתני!"

כשחזר רבי עקיבא לבית המדרש, עמד והכריז בקול גדול: "כל מי שאינו מבקר את החולה - כאילו שופך דמים." עד כדי כך הפליגו חז"ל בחשיבותה של מצווה זו.

לקראת ראש השנה הקרב ובא, כדאי שכל אחד ואחת יקבלו על עצמם חיזוק במצווה היקרה הזאת. אין הכרח שהחולה יהיה בן משפחה או חבר קרוב. אפשר לבקר גם יהודים שאינם מכירים, המאושפזים בבתי החולים או השוהים בבתי אבות. עצם הביקור, החיוך, המילה הטובה וההתעניינות - מחזקים את ליבו של החולה ומעניקים לו כוח ותקווה.

ומאידך, כמעט כל אחד מאיתנו מכיר שכן, חבר, קרוב משפחה או מכר שעובר תקופה רפואית לא פשוטה. ביקור קצר, שיחת עידוד או אפילו כמה דקות של תשומת לב - יכולים לעשות פלאים. כולנו מתפללים שלא יהיו חולים בעם ישראל, אך כאשר יש מי שזקוק לכך - זו זכות גדולה לעמוד לצידו.

חז"ל אומרים: "השכינה למעלה מראשותיו של חולה." משום כך אמרו צדיקים שביקור חולה דומה במידה מסוימת לעמידה ליד הכותל המערבי. כשם שעל הכותל נאמר "השכינה לא זזה ממנו", כך גם אצל החולה שורה השכינה. זהו זמן מסוגל במיוחד להתפלל, לבקש רחמים, ולברך את החולה שהקדוש ברוך הוא ישלח לו רפואה שלמה בתוך

שאלות על הפרשה ותשובות קצרות בצידן:

1. מה הקשר בין המילה שחותמת את הפרשה הקודמת - פר' עקב, לפסוק הראשון שפותח את פרשתנו פרשת ראה?

תשובה: פרשת עקב מסתיימת במילה: "לכם." אם נשנה את סדר האותיות של מילה זו, נקבל את המילה: "מלך", וכן את המילה "כלם." על פי זאת ניתן לומר כך: אם נלך בדרך התורה, נזכה להיות "מלך" על גופנו ועל הבריאה כולה. ואם לאו, חלילה תתקיים בשונאי ישראל (שזהו כינוי לעם ישראל) המילה "כלם".

2. לפי הכלל הידוע שאין חותמים בדבר רע, צריך להבין מדוע הפסוק מסיים בקללה ("ראה אנוכי נותן לפניכם ברכה וקללה.") היה צריך לכאורה לפתוח בקללה ולסיים בברכה.

תשובה: אילו היה כתוב קודם קללה, היינו מבינים שמשה נותן את הקללה. ומכיוון שמשה הוא אוהבם של עם ישראל, לא יכול לתת קללה לישראל, לכן אומר הפסוק: "ראה אנוכי נותן לפניכם ברכה." כלומר שמשה יכול לתת רק ברכה, והקללה תבוא (חלילה) מאליה אם לא נשמע אל מצוות ה'.

3. מדוע בפסוק כ"ז נאמר: "את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה'", ואילו בפסוק אחריו נאמר "והקללה אם לא תשמעו." והרי לכאורה הפסוק הראשון היה צריך להכתוב באותו הנוסח כמו הפסוק השני ולומר: את הברכה אם תשמעו אל מצות ה', ולא כפי שכתוב "אשר תשמעו אל מצות ה'."

תשובה: הפסוק הראשון מרמז לנו שהברכה - היא עצם השמיעה אל מצות ה' ("הברכה אשר תשמעו") ואילו הפסוק השני בא לומר את המשמעות הפשוטה שניתן להבין ממנו - שאם לא נשמע אל מצות ה', תבואנה הקללות.

את תפילותיהם של עם ישראל. זה הזמן להרבות בתפילה ובתחנונים, לבקש על הכלל ועל הפרט.

נתפלל על כל הרווקים והרווקות שימצאו במהרה את זיווגם ההגון. נתפלל על כל הזוגות המצפים לפרי בטן שיזכו בקרוב לזרע של קיימא. נתפלל על כל החולים שיזכו לרפואה שלמה, ועל כל מי שזקוק לישועה בפרנסה, בבריאות, בנחת מהילדים ובכל ענייניו.

יהי רצון שנזכה כולנו לשפע של בני, חיי ומזוני רוויח, מתוך בריאות, שמחה ונחת, ושניכתב וניחתם כולנו לשנה טובה ומתוקה, מלאה בישועות, ברחמים ובבשורות טובות. אמן.

13/17 א-א

הודעה משמחת: העלון מופיע בחוברת

"טועמיה" המופץ חנים במיילים. ניתן

להצטרף במייל m025004569@gmail.com

המעוניינים להתפלל על ציונו של המשפיע הגה"צ רבי משה ובר זיע"א - אוהבם של ישראל בכדי לזכות בישועה (ובמיוחד בנוגע לזיווגים וילדים) יגיעו לחלקת הרבנים שבהר המנוחות ובשביל שמוליק לציונו של מרן החיד"א זיע"א ימשיכו להלך עד שימצאו שלט מצד ימין שמציין את מיקום הציון. רבים זכו שם בסיעתא דשמיא לישועה

לעילוי נשמת מורי הדיין הגאון האדיר רבי זלמן נחמיה בן רבי אברהם גולדברג זצ"ל. נסתלק לגני מרומים בל' אב - א' של ראש חודש אלול התשפ"ט ת.נ.צ.ב.ה. לעילוי נשמת דודתי עפרה רכלין בת ישראל ז"ל נפטרה ל' סיון ה'תשע"ט ת.נ.צ.ב.ה.

